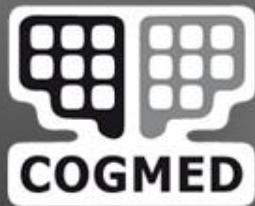

Cogmed in Velsen

Alles wat u altijd al wilde weten over

ADHD & COGMED

Introductie

- Joost Mertens, psychiater
- Petra van Raalte, SPH

- “Cogmed Coaches”

- Praktijk voor Psychiatrie, Velsen

Programma

- Inleiding ADHD
- Inleiding COGMED
- Praktische werkwijze COGMED in de praktijk
- Praktische zaken rondom behandeling en verzekering
- Vragen

Joost Mertens

ADHD

Achtergrond Joost Mertens

- Psychiater
  - 10 jaar psychiater (Defensie, RKZ, interim)
  - Psychiater / manager zorg
Centrum Neuropsychiatrie & Niet Aangeboren Hersenletsel, BAVO-Europoort
  - Trainingen aan o.a. huisartsen
  - Lid Expert Groep NAH van de Hersenstichting
  - Eigen praktijk

Prevalentie

- ADHD komt over de gehele wereld voor.
- 3-5 % van alle school kinderen heeft een vorm van ADHD
  - (FTO online)
- Verhouding jongens/ meisjes: 3/1
  - Jongens worden 5x zo vaak behandeld als meisjes

DSM-IV.A.Aandachtstekort

- 1) Heeft vaak moeite om de aandacht goed bij details te houden, of maakt slordigheidsfouten in schoolwerk, werk, of andere activiteiten
- 2) Heeft vaak moeite om de aandacht bij taken of spel te houden
- 3) Lijkt vaak niet te luisteren naar wat er tegen hem/haar wordt gezegd
- 4) Volgt aanwijzingen of opdrachten vaak niet volledig op, en maakt schoolwerk, karweitjes, of andere taken op het werk niet af
- 5) Heeft moeite taken en activiteiten te organiseren
- 6) Vermijdt vaak, of heeft grote weerzin tegen, taken (zoals schoolwerk, huiswerk) waar langerdurende mentale inspanning bij nodig is
- 7) Verliest vaak dingen die nodig zijn voor uitvoeren van taken of activiteiten (bijvoorbeeld huiswerk, pennen, boeken, gereedschap of speelgoed)
- 8) Is vaak snel afgeleid door externe stimuli
- 9) Is vaak vergeetachtig bij dagelijkse bezigheden.

DSM-IV.B.Hyperactiviteit-impulsiviteit

Hyperactiviteit

- 1) Friemelt of frunnikt vaak met handen of voeten of wiebelt in stoel
- 2) Staat op van plaats op school of in andere situaties waar verwacht wordt dat hij/zij moet blijven zitten
- 3) Rondrennen of klimmen in situaties waar dit niet gepast is (bij adolescenten of volwassenen kan dit beperkt zijn tot gevoelens van rusteloosheid)
- 4) Heeft vaak moeite om rustig te spelen of om rustig met vrije tijdsactiviteiten bezig te zijn.

Impulsiviteit

- 1) 2) lapt antwoorden eruit nog voordat de vraag geheel gesteld is
- Heeft moeite om in een rij te wachten, of op zijn/haar beurt te wachten tijdens spel of in groepssituaties.

3 subgroepen ADHD

1. Voornamelijk aandachtsstoornis (ADD).
2. Voornamelijk impulsief en hyperactief (HD).
3. Gecombineerde stoornis (ADHD).

Diagnose ADHD

- Is vooral gebaseerd op het gedrag van een kind en de rapportage daarvan.
- Dit gedrag kan ook door andere factoren veroorzaakt worden.

ADHD is:

- Een voortdurende belemmering voor het ontplooiën van de mogelijkheden van een kind.
- Stelt ouders aanhoudend op de proef. Heeft grote impact op de andere kinderen in het gezin.
- Een gezin met een ADHD kind is een ADHD gezin.

ADHD...?

ADHD is meer een ontwikkelingsstoornis van de executieve functies van de hersenen dan een traditionele psychiatrische ziekte.

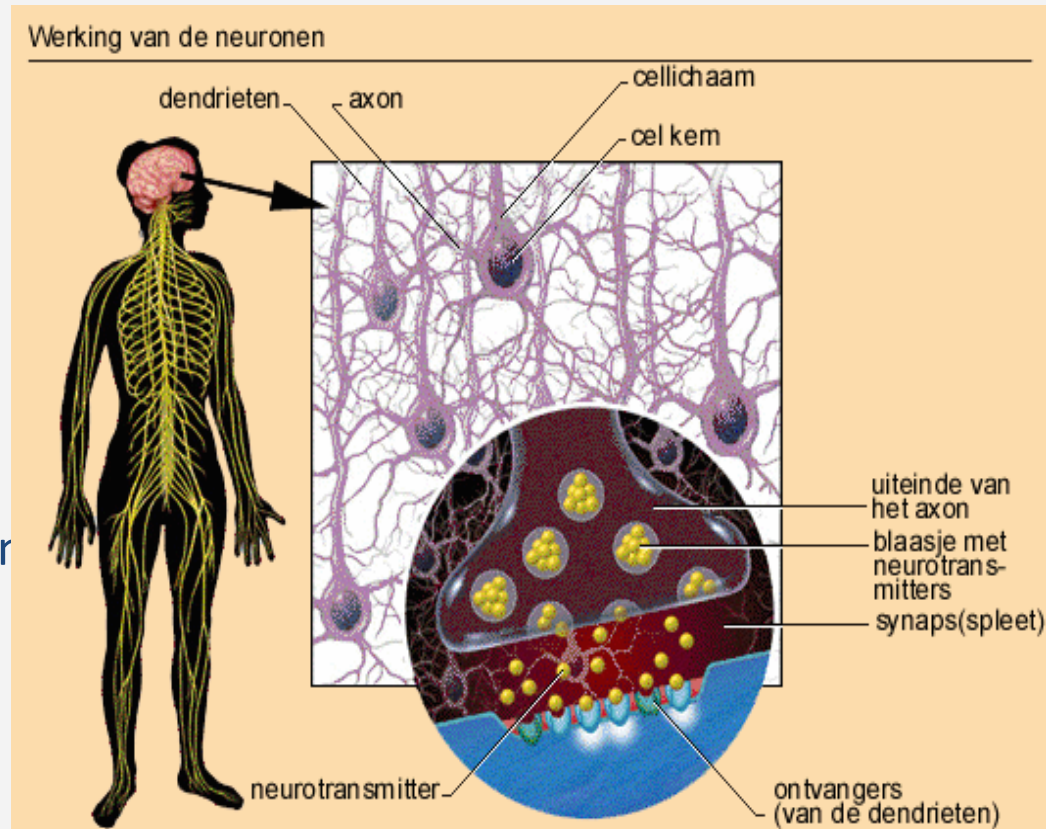
Barkley RA. Attention-Deficit Hyperactivity Disorder: A handbook for diagnosis and treatment. New York, NY. Guildfordpress:1990

Executieve functies:

- **Activering** (moeite met organiseren, plannen, prioriteren en gemotiveerd ergens mee beginnen)
- **Focus** (afgeleid zijn en vergeten wat is gelezen)
- **Inspanning** (moeite met het op tijd af hebben van taken, het niet kunnen volhouden of verlies van interesse)
- **Emotie** (vaak interferentie van emoties op gedachten en acties)
- **Geheugen** (moeite met het ophalen en integreren van herinneringen of juist het niet kunnen loslaten ervan)
- **Handelen** (moeite met het aanpassen van snelheid van handelen die voor een taak nodig is)

Het Brein

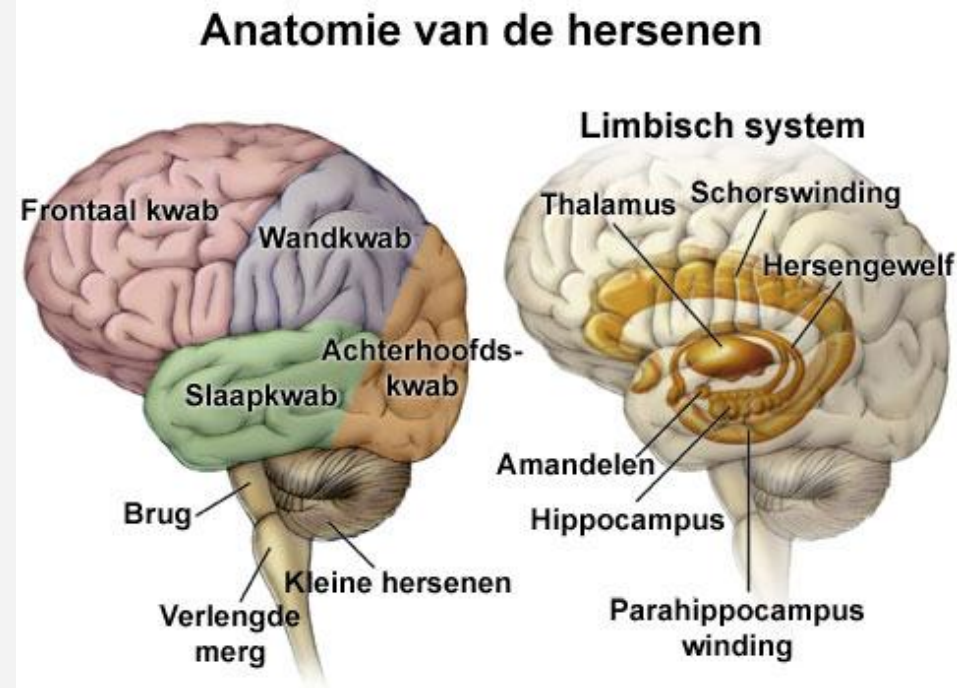
- 100 miljard zenuwcellen
- 1000 miljard gliacellen
- 1 cel → 10.000 andere cellen
- 10^{15-16} synapsen
- Ontelbare neuronale patronen
- Plus modulatie door neurotransmitters, receptoren (verschillen in aantal en gevoeligheid), gliacellen
- 3% lichaamsgewicht, 20% zuurstofgebruik

Breïn = Zeer Plastisch

Brein: organisatie

- § Frontaal:
  - Motoriek en Motivatie
  - Planning en control
- § Achter:
waarnemen: horen zien en voelen
- § Alles staat met elkaar in verbinding

Frontale Cortex

- Willekeurige motoriek,
- Interpretatie en uitvoeren emotioneel gedrag
- Normaal sociaal gedrag
- Behoud gezonde zelf
- Omgeving bewustzijn
- Besluitvorming
- Uitvoering en
- Inhibitie

Therapie

1. Erkenning problematiek.
2. Uitleg van wat er aan de hand is aan ouders en kind.
3. Voorlichting school.
4. Opvoedkundige principes.
5. Medicamenteus.
6. Praktische ondersteuning thuissituatie.

Therapie

7. Stop/denk/doe kindergroep.
8. Sociale vaardigheidstraining.
9. Naschoolse opvang (Bodaert)
10. Speciaal onderwijs.
11. Dieet?
12. COGMED WERKGEHEUGEN TRAINING
13. Neurofeedback?

medicatie

Beïnvloeding van de neurotransmissie
(dopamine en norepinefrine systemen)
presynaptisch, synaptisch of postsynaptisch.

De keus wordt bepaald door de prioriteit van
de klachten.

Stimulantia

- Methylfenidaat (kortwerkend)
- Methylfenidaat (langwerkend)
- Dexamfetamine (off label)
- Atomoxetine

- Overige... (off label)

Andere therapieën

- CGT werkzaam; echter minder werkzaam dan stimulantia in monotherapeutische vergelijking
- Neurofeedback; aanwijzingen in sommige gevallen werkzaam; meer onderzoek nodig
- Dieet: niet werkzaam? Of toch wel?
- Visolie: onduidelijk; lange tijd nodig; waarschijnlijk hooguit ondersteunend effect
- COGMED werkgeheugentraining: werkzaam

Praktijk voor Psychiatrie

Joost Mertens

COGMED

COGMED werkgeheugentraining

- Ontwikkeld in Zweden, neurowetenschappers Karolinska Universiteit (Instituut)
- Doel: stimuleren werkgeheugen
- Transfereffect naar dagelijkse zaken (school, werk) aangetoond
- Bij ADHD: effectief op hyperactiviteit, impulscontrole, concentratie, leerprestatie

COGMED Werkgeheugentraining

- Beeldvormend onderzoek: dopamine stimulatie, versterking centra werkgeheugen frontale brein (Science 2007)
- Onderzocht bij ADHD, na CVA, na Chemokuur
- Potentieel: autisme, leerstoornissen, NAH
- Concreet is aangetoond:
  - Verbetering concentratie
  - Betere controle impulsiviteit
  - Verbetering doorzettingsvermogen bij complexe taken
  - Verbetering resultaten op school / werkvloer

COGMED Werkgeheugentraining

- 5 weken, 5 dagen per week, 30-40 minuten per dag
- 8 uit 12 oefeningen die audiovisuele en visuoconstructieve circuits 'uitdagen'
- Coaching door therapeut
- Indirect: zelfvertrouwen, frustratietolerantie, doorzettingsvermogen

- NB: geen 'vervanging' van medicatie

Trainingseffecten

Significante effecten zijn er vastgesteld bij:

- Kinderen met ADHD, met en zonder medicatie
- Kinderen herstellend van een chemokuur
- Volwassenen herstellend van een hersenbloeding
- Bij gezonde kleuters in vergelijking met placebo en alternatieve training
- Bij gezonde jong volwassenen (20-30jr.) en gezonde ouderen (60-70 jr.)

- Follow-up: 3 maanden, half jaar, jaar en 2 jaar

Trainingseffecten

Algemene conclusie:

- Cogmed is zeer effectief bij ADHD, herstel na hersenbloeding en chemokuur en bij gezonde mensen van verschillende leeftijden
- Cogmed zou een interessante optie kunnen zijn bij: ASS, leerproblemen, depressie, CVS, NAH in het algemeen
  - of bij prestatieverbetering
  - of ter ondersteuning van een mindfulnessstraining

Meer informatie:

Praktijk voor Psychiatrie

Jan Kostelijklaan 13

1981 CE VELSEN-ZUID

T. 0255 – 527190

E. info@praktijkvoorpsychiatrie.nl